

Subsidies voor maandloon van **3 miljoen euro**

WIN FOR LIFE

OP KOSTEN VAN DE SOCIALE ZEKERHEID

Om startende bedrijven te helpen stromen er miljoenen uit de sociale zekerheid richting loonsubsidies. Alleen, ze hebben nauwelijks of geen effect op de jobgroei of de overlevingskansen van die bedrijven. Dat zijn de conclusies uit een vernietigend rapport van het Rekenhof. Ondertussen gaan er wel subsidies naar maandlonen tot drie miljoen euro. 'We varen blind met dit beleid.'

TEKST NILS DE NEUBOURG

Het aanwerven van een eerste personeelslid is voor ondernemers vaak een grote stap. Om die drempel te verlagen geeft de overheid werkgevers al tientallen jaren een subsidie voor de eerste aanwervingen. Als deel van de *taxshift* besloot de regering-Michel zelfs om die korting voor de eerste aanwerving niet langer te beperken in de tijd en werkgevers een volledige RSZ-vrijstelling te gunnen. Zo hoeft de werkgever voor die eerste werknemer nooit nog RSZ-bijdragen te betalen. Zelfs niet voor de allerhoogste lonen. Wat eerst een duwtje in de rug van startende ondernemers was, werd zo voor veel werkgevers een *Win for Life*.

De subsidie kostte in 2020 al 472 miljoen euro. Zonder ingrijpen van de overheid loopt die kostprijs tegen 2024 zelfs op tot meer dan een miljard euro. Alleen, veel banen komen er niet echt bij. Dat concludeert het Rekenhof nu het recent de maatregel onder de loep nam. In haar rapport staat dat 'de onbeperkte vrijstelling van de werkgeversbijdragen voor een eerste aanwerving niet meteen heeft geleid tot veel extra werkgelegenheid.' Opvallend voor een maatregel die de sociale zekerheid binnenkort tot een miljard euro zal kosten.

Evenmin gingen de overlevingskansen van nieuwe bedrijven er aanzienlijk op vooruit. Dat besluit het Planbureau dan weer in een aanvullende studie.

Blind varen

Geen wonder, volgens Sam Desiere. De econoom doet aan de Universiteit Gent onderzoek naar die specifieke RSZ-korting. 'Politici varen eigenlijk blind, want we weten niet goed of die maatregel werkt of niet. Voor zover ik weet bestaan soortgelijke maatregelen in andere landen niet.' Ondanks die onzekerheid ziet de econoom wel meteen twee grote problemen met de subsidies: het niet begrenzen van de korting in de tijd en het niet beperken van de korting tot werknemers met relatief lage lonen.

'Die twee pijnpunten waren er eigenlijk al in 2016', zegt Desiere. Tot dan werden de subsidies beperkt in de tijd en bedroeg de maximale korting ongeveer 1 500 euro per kwartaal. En met goede redenen, vindt de onderzoeker. 'Een gezond bedrijf moet na enkele jaren ook zonder die subsidie kunnen overleven. Daarnaast weten we uit onderzoek dat we subsidies best richten op de lagere lonen. Vooral daar is het moeilijker om werkgelegenheid te creëren.' Ook

het Rekenhof raadt die beperkingen aan. Het is volgens de instelling waarschijnlijk even nuttig als de huidige kortingen, alleen met veel lagere kosten.

De subsidieregeling zou oorspronkelijk lopen tot vorig jaar. De wet voorzag wel in een mogelijkheid tot verlenging, weliswaar na een evaluatie. Maar de huidige regering deed het in omgekeerde volgorde. De vrijstelling blijft voorlopig bestaan en de evaluatie zal nu gebeuren in een werkgroep, samen met de sociale partners.

'Hoe hoger het loon, hoe hoger de subsidie? Gewoon absurd'

SAM DESIERE, UGENT

Cadeaus

De impact is twijfelachtig, maar zeker is dus wel dat het de geteisterde sociale zekerheid een miljard euro kost. Sam Desiere bekijkt dat nuchter: 'Overheidsbudgetten zijn toch vaak communicerende vaten, dus uit welke begrotingspost het komt maakt voor mij minder uit.' Chris Serroyen, hoofd van de ACV studiedienst, daarover: 'Het is niet zo dat dit op zich een gat hoeft te slaan in de sociale zekerheid. In principe past de overheid dat immers bij via de alternatieve financiering. Maar het vergroot wel weer het zware tekort in de staatskas. Vroeg of laat zal weer getracht worden dat op de sociale zekerheid te verhalen.'

De werkgever heeft trouwens de omvang van de subsidie zelf volledig in handen, want hoe hoger het loon van die eerste werknemer, hoe hoger de subsidie.

'Gewoon absurd', reageert Sam Desiere daarop. Daarmee verwijst de onderzoeker naar de conclusie van het Rekenhof dat de lonen van die eerste aanwervingen sinds 2016 ieder jaar stijgen. Terwijl in 2016 de RSZ nog 4,1 miljoen euro moest afstaan als subsidies aan brutolonen boven 10 000 euro, was dat in 2018 al gestegen tot bijna 10 miljoen. In de toekomst ziet het Rekenhof die stijging zich nog verder zetten. Chris Serroyen werpt een eenvoudige verklaring op: 'Bedrijven kiezen zelf welke werknemer ze als eerste aanwerving laten subsidiëren. Door dan slim te kiezen voor de persoon met het hoogste loon worden de meeste subsidies binnengehaald.'

Fraude

Excessen zijn er ook, zoals een subsidie voor een brutomaandloon van drie miljoen euro. De ondersteuning om die ene werknemer met een miljoenenloon kostte de sociale zekerheid op een jaar bijna acht miljoen euro. Een subsidie voor zo'n loon lijkt misschien vreemd, legaal is het wel. Maar dat geldt misschien niet voor alle aangevraagde en ontvangen subsidies, waarschuwt het Rekenhof. Controles zijn namelijk duur, moeilijk en makkelijk te omzeilen. Serroyen: 'Wanneer de RSZ steekproeven uitvoert, vinden ze regelmatig gesjoemel.'

Zijn deze dure en wellicht inefficiënte subsidies dan nog lang houdbaar? Sam Desiere ziet ze in de toekomst liefst verdwijnen. 'Ooit zullen we moeten praten over het stoppen van de gunstmaatregel. Maar dat zal politiek een groot probleem worden. Want werkgevers die nu de korting aanvragen, gaan ervan uit dat ze die krijgen tot het einde der dagen.' ■